

Gorenjci si ponoči želijo temo

DELO 7.12.2017

Svetlobno onesnaževanje V Triglavski narodni park sveti iz severne Italije – Svetloba ponoči je motilec ključnih življenjskih funkcij

KRANJ – Študije o svetlobnem onesnaževanju ugotavljajo, da ima pretirana svetloba ponoči negativne fiziološke učinke na ljudi in živali. Gorenjska želi postati prva regija pri nas s temnim nočnim nebom, zato se je pridružila mednarodnemu projektu Temno nebo, je povedala Helena Cvenkelj iz regionalne razvojne agencije BSC.

BLAŽ RAČIČ

Slovenija je še daleč od tega, da bi se lahko razglašala za območje s temnim nebom, in mednarodni projekt je namenjen prav razvijanju pristopov za vzpostavitev območij brez škodljivega svetlobnega onesnaževanja, je povedala Helena Cvenkelj. Kljub temu razmere pri nas še zdaleč niso tako kritične kot, denimo, v severni Italiji, ki po besedah Antonia Cafarella iz italijanske organizacije Planetario osservatorio astronomico di Anzi velja za drugo svetlobno najbolj onesnaženo državo

1300

svetiljk javne razsvetljave je v občini Tržič, ki ima 14.000 prebivalcev

na svetu, takoj za Južno Korejo. Opozoril je, da je tretjina človeštva zaradi svetlobnega onesnaženja prikrajšana za nočno opazovanje Rimske ceste, v Milanu pa po njegovih navedbah ni mogoče videti niti Lune. Svetlobno onesnaženje severne Italije seže tudi čez meje, saj se pozna tudi pri nas – v Triglavskem narodnem parku (TNP).

Onesnaženi Triglavski park

TNP tako sodi med svetlobno onesnažena okolja, četudi je zaradi reliefnih značilnosti območje redko poseljeno, je povedal Andrej Arih, vodja oddelka za varstvo narave v upravi TNP. Javna razsvetljava v Triglavskem parku je omejena na območja naselij ter le točkovo vpliva na stanje nočnega neba. Glavni prispevek k svetlobni one-

snaženosti tako prihaja iz urbanih središč zunaj zavarovanega območja, je opozoril Arih in pri tem izpostavil vpliv svetlobnega sevanja z območja severnega dela Italije.

Svetlobno onesnaževanje negativno vpliva na večino živih bitij, saj njihov bioritem opravljanja ključnih življenjskih funkcij, kot so hranjenje, razmnoževanje, mirovanje, selitve ..., temelji na periodični izmenjavi med dnevom in nočjo. Svetloba v času noči lahko njihov naravni ritem zmoti ali celo poruši. Pritisk je najbolj izrazit pri nočno aktivnih ali fototaktičnih živalih, kot so žuželke iz skupin metuljev in hroščev ter netopirji in ptice, je povedal Arih.

Razsvetljene ceste, ki so ponoči prazne

Župan Tržiča Borut Sajovic je dejal, da so ljudje prepričani, da jim nočna razsvetljava pripada tako kot kanalizacija, vodovod, ceste in druga infrastruktura. Po njegovem hočejo občinski svetniki ugoditi volivcem in jim zagotoviti javno razsvetljavo tudi na mestih,

kjer za to ni prave potrebe, župan pa da je pri tem nemočen. Kot primer nepotrebne javne razsvetljave je izpostavil približno kilo-

meter dolg odsek ceste od izvoza z gorenjske avtoceste Naklo proti Strahinju in dodal, da v občini Tržič, ki ima dobrih 14.000 prebival-

cev, ponoči gori kar 1300 luči javne razsvetljave, ljudje pa si želijo še dodatnih svetilk. »Norijo je treba ustaviti,« je prepričan župan.

Andrej Mohar iz društva Temno nebo je opozoril, da zlasti v manjših krajih ponoči ni nikogar na ulicah, luči pa kljub temu gorijo. Prepričan je, da so standarde, kako morajo biti ponoči razsvetljene različne površine, vsilili proizvajalci luči, in se sprašuje, zakaj so izvozi na slovenskih avtocestah razsvetljeni, v Avstriji in Nemčiji, denimo, pa ne.

Najprej prepoznati problem

Femke van Akker iz nizozemske province Frizija pravi, da je svetlobno onesnaževanje najprej treba prepoznati kot problem, saj se bodo ljudje šele takrat v prizadevanja vključili, ker si to želijo, in ne zato, ker morajo. Peter Christensen iz danske organizacije Samsf energy academy pa je dodal, da je treba za spremembo obnašanja poiskati pragmatične rešitve in dobre prakse, saj skupne celostne strategije za to področje ni. S predanimi ljudmi je zato treba dvigniti stopnjo zavedanja o problematiki, se povezati s šolami in nadaljevati korak za korakom. Temno nebo se po njegovem kaže tudi kot priložnost v turizmu.

Z javno razsvetljavo posejan odsek ceste od izvoza z gorenjske avtoceste Naklo proti Strahinju.

FOTO TOMI LOMBAR